

SVOBODNA SLOVENIJA

ESLOVENIA LIBRE

AÑO XXXVI (30)
Štev. (No.) 1

BUENOS AIRES
6. januarja 1977

Ugibanja o bodočnosti Jugoslavije

Mnogo ljudi, ki žive v svobodnem svetu, pozna sicer besedo Jugoslavija, ne bi pa znali pokazati na zemljevidu, kje ta zanimiva dežela leži. Pa je na takem mestu, da se velika politika hočeš-nečeš, more zanimati zanjo. Kakor se Nemci niso hoteli v svojem pohodu na Adrijo ustavi sto kilometrov pred ciljem, tako danes Rusija s svojim novokolonijalnim imperijem „zaveznških“ držav, ne misli obstati na poti pred ciljem, ki je Sredozemsko morje, doslej nesporna domena Anglosaksoncev. Ruska pot more iti samo preko Jugoslavije. Kako? Ali bo uporabila silo, ali pa bo ubrala mirnejšo pot, ki bo pripeljala do istega uspeha.

Tito, ki vlada Jugoslavijo že tri desetletja, je starček, ki so mu dnevi življenja šteti. Zadnje čase zaradi let in zaradi raznih bolezni, ki so zveste sprememljavke zadnje dobe človeškega življenja, dejansko ne vlada več. Je le simboličen predstavnik dežele in režima, ki ga je on uvedel in vzdržal kot diktator. Mnogo se zadnje čase govori, kdo bo njegovo nasledstvo: ali eden, ali več, ali bodo držali linijo „starega“, ali bodo spremenili sedanjo pozicijo neznanosti na politične bloke in se zopet spremenili v pokorne zaveznike Rusije, kakor države, ki jih je nesrečna konferenca v Jalti dodelila oblasti Stalinovega komunizma. Javna tajnost je, da se jugoslovanski komunisti, ki deželo že 30 let vladajo, opredeljujejo v razne smeri. Najbolj radikalni, zlasti med vojaki, hočejo obnoviti prekinjene zveze ubogljivosti do Rusije in pomesti energično z vsemi oblikami pokvarjenega komunizma, kateremu je zapadel i vladajoči sloj, i delavno ljudstvo. Druga skupina je prvi nasprotna. Hoče odpreti okna in vrata na zahod, vpeljati demokracijo dveh strank in se rešiti kuratele vzhoda. Pojavi te vrste odjuge zlasti v Zagrebu, med Makedonci in tudi v Ljubljani pred par leti, so nam v spominu. Posledice so bile ječa za nekatere in sprememba na vodilnih mestih, kjer so bili potisnjeni v ozadje vsi pristaši te vrste odprtja. Poleg teh dveh linij, pa je treba omeniti še eno: belgrajski rdeči centralizem, ki taktike iz predvojnih časov ni mnogo spremenil. „Republika in federacija“ sta mu dve besedi, ki sicer lepo donita, vsebine pa nimata. Dovoljuje sicer širokogrudna ustava, da sme vsaka republika na svoje stroške, s svojimi davki in dolgi graditi na svojem ozemlju ceste, šole, tovarne, javna dela, potem, ko je vestno odrajtala svoje visoke dejatve centrali, odkoder pride bore malo nazaj. Za primer en slučaj: Nedavno so imeli v Sloveniji absurdne volitve, ki naj odobre „samoprispevek“, ki ga bodo plačevali oni za gradnjo šol, otroških vrtcev, domov za stare in za ceste, itd. Upokojenci n.p.r. so šli volit, da bodo izglasovali, naj jim utrgajo poldrugi procent pokojnine za gornje namene.

Gospodarsko gre naša domovina po poti, ki jo je tako nazorno nakazal naš peronistični režim. Inflacija in težave z odplačevanjem inozemskih dolgov so tako težko breme, da vlada išče z vso hito pomoč pri pokvarjenem kapitalističnem zahodu, med tem ko stranka besno napada ljudi, okrog katerih gospodarstveniki moledujejo za pomoč. O tem veliko pišejo resni zahodnoevropski listi.

Nedavno je prišel na obisk v Belgrad šef ruske komunistične stranke Brežnjev. Kadar potujejo v tujino možaki te vrste, ne hodijo na izlete in ne v negotova pogajanja, kjer bi lahko „kratko vlekli“. Taka potovanja so do podrobnosti vnaprej pripravljena. Tudi Brežnjevova pot je bila. To kar po takih obiskih govore uradne izjave, so navadno bolj ali manj meglene besede. Bistvo takih sestankov se pa ne pove in sklepi ostanejo tajni.

Kaj sta Brežnjev in Tito sklenila? Če rečemo Tito, mislimo na ljudi, ki danes pod tem imenom vodijo usodo naše zemlje. Ali naj verjamemo vodeni izjavi o medsebojnem spoštovanju in o nedotakljivosti meja? Ali ni morda v ozadju skrivni dogovor s Titovo okolico

NAŠE NOVOLETNO VOŠČILO

Ob novem letu si voščijo prijatelji in znanci med seboj srečo. Toda srečo si predstavljajo vsak po svoje. Podjetnik n. pr. vidi srečo v tem, da li mu podjetje še bolj uspevalo. Delavci in nameščenci vidijo srečo v zvišanju dohodkov. Kjer je v družini bolezen, je zdravje tisto, v katerem vidijo bolniki največjo srečo. Starši zopet vidijo srečo v tem, da bi se jim otroci ne odtujili, da bi sledili njihovim naukom, uspevali v šoli in napredovali v svojih poklicih. Še bi lahko naštevali v čem vidijo posamezniki srečo, katero naj jim prinese nastopajoče leto.

Če pa kot slovenski politični izseljenci, ki smo in hočemo ostati živ del slovenskega naroda, razmišljamo o sreči našega naroda, je naša glavna želja, da bi to leto približalo razvoj v domovini in v svetu tistemu trenutku, ko se bo zrušilo nasilje komunistične diktature v domovini. Ko bodo duhovne sile slovenskega človeka zopet ustvarjale v vsaj svoji sproščenosti. Ko bo svobodna Slovenija nudila iskreno pomoč zamejskim bratom v boju za temeljne človeške pravice in ta pomoč ne bo vezana na podpiranje ali celo sprejemanje marksističnega nauka. Tedaj se bo uresničil naš stoletni sen: Združena Slovenija.

Ta Združena Slovenija ne bo sicer v obliki, kot so si jo predstavljali in želeli naši predniki. To bo duhovno „družena Slovenija. Niti meje Slovenije, niti razdalje do izseljencev po kontinentih ne bodo ovira, da bi vsi Slovenci v svobodi in ljubezni do slovenstva delali medseboj povezani za graditev take združene Slovenije, kakor jo slovenski narod zasluži. Slovenije, ki bo v srečo slovenskemu narodu, Slovenije, ki bo doprinesla svoj delež tudi h kulturni rasti in duhovnemu napredku Evrope in vseh dežel na svetu, kjer živi in ustvarja v svobodi slovenski človek.

Za dosego tega velikega cilja mora slovenska politična emigracija vztrajno delati, dokler ne bo dosežen. Zato zatrimo med nami malodušnost, če se kje pojavlja in vsakega, ki bi zapadel brezbriznosti, pritegnimo zopet v prve bojne vrste.

Naše delo proti komunizmu sploh in posebno še proti komunizmu v naši domovini se marsikomu zdi težko, pretežno. Večkrat je to posledica dejstva, da svobodni svet noč spoznati bistva komunizma, ga omalovažuje in seje malodušje. Vse skušnje nas učijo, da komunizem pozna resnično le tisti, ki ga je poskusil ali še trpi pod njegovo diktaturo. Zato je v svobodnem svetu toliko izjav in dejanj odgovornih državljanov, ki kljub dokazom ne morejo do umeti, kakšna nesreča je za zaslužnjene narode komunizem in v kakšni nevarnosti je svobodni svet, ko si komunizem prizadeva, da tudi doslej svobodnim narodom uniči njihovo najvišjo dobroto: nemoteno uživanje človeških pravic.

Bolelo nas je in še nas boli, ko svobodni svet ni vzel tako resno kot bi moral opozoril in svaril Solženicina in drugih klincev iz vzhoda, ki pričajo o grozotah komunističnih režimov. Premnogi so te klice in opozorila sprejemali in jih še sprejemajo kakor film, ki ga gledaš, priznaš da je zanimiv, nato pa greš k vsakdanjim opravkom z mislijo: saj mene to ne bo doletelo.

za bodoče čase, ko „starega“ ne bo več. Takrat bo mogoče našo rdečo barko varno prepeljati v rdeči pristan tako, da dva velika navveža v presojo komunizma, Ford in Carter, ne bosta imela prilike, da bi postala nervozna, ampak bosta lahko še v naprej deklamirala svojim ljudem pesem o svobodi in rdečem raju in o miroljubnosti rdečih režimov.

Evropsko časopisje, ki hoče ohraniti resnost in zrelo presojo dogodke pri nas doma, je polno sklepanj in domnevanj o tem, kaj bi prinesla bližnja bodočnost. Vsi pa so edini v tem, da bo dobil igro tisti, kateremu naivni demokratični zahod vedno pomaga, da jo dobi tudi takrat, ko so dane vse možnosti, da bi jo izgubil.

J. A.

Kakšno bridko resnico je Solženicin napisal l. 1973, ko je še živel v Sovjetski zvezi, v pismu naslovljenemu sovjetskimi oblastnikom. Označil je kot „grozljiv humor 20. stoletja, da ima tako osramočen nauk (marksizem) in po tolikih neuspehih še toliko privržencev na Zahodu! Pri nas jih je ostalo komaj kaj! Mi, ki smo ga okusili se le nehoti hlinimo...“

Tako je napisal Solženicin, ko je bil še jetnik sovjetskega komunizma. Ali ne velja tudi za našo domovino? Ali ni ostalo tudi v njej resničnih komunistov bore malo? Ali ne velja tudi v naši domovini, da se velika večina tistih, ki se vpisujejo v partijo hote ali nehoti hlinijo. Doživeli so razočaranje in na lastni koži so spoznali, da marksizem ni rešil in ne more rešiti družbenih vprašanj. Ni sposoben dati zagona rasti slovenske kulture in ni sposoben dati zagona slovenski ustvarjalni sili. Njegova več kot 30. letna bilanca je negativna na vseh področjih zasebnega in javnega življenja. Le sila ga drži na oblasti, le zatiranje svobode in oviranje svobodnega poleta duha posameznikov in družbe.

Čas opravlja svoje delo. Zato danes maloštevilni komunisti v naši domovini zopet slavijo in oživljajo VOS, to je zloglasno varnostno obveščevalno službo. Ustanovo, ki ima na vesti desetisoče slovenskih življenj. Ustanovo, ki so jo priklicali pred 36. leti v življenje komunisti proti „belogardistom, reakcionarjem, izdajalcem, zločincem, protirevolucionarjem“, itd. To je vsem, ki so hoteli svobodo in so se upirali komunistični diktaturi. Proti komu naj danes nastopa ta ustanova? Saj doma ni več protirevolucionarjev. VOS jih je dala pomoriti ali jih ustrahovala ali so odšli v svobodni svet.

Komunistični vodje pa so pred dobrimi 30. leti zakopali svobodo in položili nanjo težko skalo nasilja. Bili so prepričani, da te skale nihče ne bo premaknil. Toda ta skala se majo. Nove mlade sile se gibljejo pod njo in jo skušajo odvaliti. Težijo po svobodi, zato zopet varnostna obveščevalna služba, zato povečanje nasilja, zato grozijo vsem, ki so morda celo verovali v komunizem, pa ga razočarani danes odklanjajo in se mu junaško upirajo.

V takih okoliščinah doma in v svetu je živa prisotnost in delavnost naše emigracije v svetu neprecenljivega pomena. Komunisti se tega zavedajo. Ničesar si bolj ne žele kot to, da bi mi postali suha veja na narodnem telesu in se utopili v velikem svetu. Odgovorimo jim s še vztrajnejšim delom. Nadaljujmo boj in oznanjamo resnico. Resnica je orožje, katerega se komunisti najbolj boje. Zato nadaljujmo neizprosno boj z orožjem resnice in tako pripravljajmo pot k ustvaritvi duhovno združene in svobodne Slovenije, ki bo povezovala v svobodi domovino z zamejskimi Slovenci in izseljenstvom.

Če bomo vztrajni, naš delež ne bo majhen v prizadevanju za ta velik cilj. Ko bo dosežen, bo to največja sreča za slovenski narod.

M. S.

Zbornik Svobodne Slovenije v tržaškem radiju

Kjer koli so Slovenci doslej prejel Zbornik Svobodne Slovenije za leta 1973, 1974 in 1975 so ga sprejeli z veseljem in poudarjajo, da je to krasna knjiga in resnično pomembna ne le za slovensko politično emigracijo in njeno izredno delavnost, ampak tudi za zgodovino našega naroda sploh.

Prav takega priznanja je bil deležen Zbornik v Trstu. 13. oktobra 1976 je v Radio Trst imel prof. Martin Jevnikar obširno poročilo o Zborniku. V uvodu je poudaril, da je to najbolj reprezentativna slovenska knjiga v zamejstvu in zdomstvu. Navedel je podrobno vsebino Zbornika, poglavje za poglavjem. Zaključil je svoje poročilo, „da je

Zbornik Svobodne Slovenije bogata in temeljita knjiga, ki prinaša veliko novega in za vse Slovence pomembnega, posebno pa še za Slovence v Italiji in Avstriji.“

V istem Radio je bila 5. novembra 1976 od 18.10 do 18.40 o Zborniku okrogla miza, katero je vodil prof. M. Jevnikar, sodelovala pa sta prof. Vinko Beličič in Maks Šah.

Tržaški radio se je spomnil tudi 35. letnice od kar je začela izhajati Svobodna Slovenija. Prof. Martin Jevnikar je 14. oktobra 1976 podal obširen pregled o listu Svobodna Slovenija od njegove ustanovitve novembra 1941 do današnjega dne.

Defender la vida

Con motivo de la jornada mundial de la paz, que se celebra todos los años el 1. de enero, a instancias de Su Santidad Paulo VI, el Papa ha elegido para esta oportunidad el lema “Si quieres la paz, defiende la vida”. Y en un mensaje alusivo el Sumo Pontífice explica cómo se logra la paz, defendiendo la vida.

Para lograr la paz auténtica se imponen tres imperativos: defender la vida, cuidar la vida, promover la vida. El primer peligro es la guerra, fomentada por la carrera de los armamentos, cada vez más costosos y eficientes, en perjuicio de las inversiones escolares, culturales, agrícolas, sanitarias y civiles. Se dirá que tal carrera es inevitable. Lo es en una concepción imperfecta de la civilización, que es menester superar.

Pero no es sola guerra lo que mata la paz. Todo delito contra la vida es un atentado contra la paz, y ese atentado está ocurriendo con el auge y la legalización del aborto. La vida humana es sagrada desde el primer momento de su concepción hasta el último instante de supervivencia natural en el tiempo. Si queremos el orden social, no lo ofendamos en el corazón de su sistema: el respeto a la vida humana.

Otras formas de ofensas a la vida son: el terrorismo, las torturas policiales, la violencia en sus diversas formas. Por el contrario, allí donde los derechos del hombre son profesados y reconocidos, la paz reina en la convivencia social.

Pero ¿cómo hermanar de veras la vida y la paz? No basta la visión natural de la realidad. Hay que recurrir al mundo religioso, a lo sobrenatural, es necesaria la fe viva y verdadera, hace falta la ayuda de Dios de la paz.

„Delavska aristokracija“

KOMUNIZEM NOČE BOGATEGA DELAVCA

Ne zahodnoevropsko, še manj severnoameriško in prav tako latinoameriško časopisje se ni zmenilo za nadvse važno zborovanje ideologov komunističnih partij iz skoro vseh držav sveta, ki so ga na videz pripravile tri jugoslovanske komunistične revije „Aktuelna pitanja“, „Socijalizam“ in „Marksizam u svetu“, v resnici pa je za prijavi in izvedbo stala jugoslovanska komunistična partija sama. Zborovanje je bilo v Jugoslaviji tudi zato, da bi na vsak način izpadlo manj vidno in manj važno v državi, ki se je sicer sama proglasila za „neuvrščeno“, a to samoproglašitev na žalost večina nekomunističnega sveta jemlje zares.

Nad 80 partijskih ideologov je priletelo z vseh strani sveta v Cavtat pri Dubrovniku na enotedensko zborovanje, ki je trajalo od 27. septembra do 3. oktobra 1976. Tema zborovanja je bila „Socializem v sodobnem svetu“ in se ga je poleg omenjenih tujih partijcev udeležilo tudi ok. 100 jugoslovanskih komunistov odn. „socialističnih mislecev“, kakor so sami sebe označili, da lje ok. 200 jugoslovanskih partijskih „družboslovcev in ekonomistov in univerzitetnih profesorjev“, ki so pa bili samo „opazovalci“ ter ok. 100 jugoslovanskih partijskih časnikarjev ter radio in TV komentatorjev.

Večina tujih partijskih ideologov je bila iz zahodnih držav, poleg teh pa tudi nekaj partijskih ideologov iz Afrike, Azije in latinske Amerike.

Tematika zborovanja o „Socializmu v sodobnem svetu“ je bila razdeljena na štiri podteme: „Kontradikcije in spremembe v sodobnem kapitalizmu“, „Problemi socialistične strategije“, „Vsebinska socialističnih, sodobnih protikolonialističnih in protimperialističnih revolucij“ ter „Socialistična praksa in vloga delavskega razreda“.

Jugoslovanska KP je dokazala, da je zborovanje smatrala za izredno važno, saj je poslala v Cavtat štiri člane svojega Centralnega komiteja, in sicer: Vladimirja Bakarića, Dušana Popovića,

Josipa Vrhovca in Aleksandra Grlickova. Ta zadnji je tudi šef partijskega oddelka za odnose s tujimi komunističnimi partijami.

Dasi jugoslovanski komunisti s Titom na čelu vztrajno propagirajo v zahodni svet geslo o „svoji posebni poti v socializem“, je na zborovanju, med svojimi somišljeniki, Dušan Popović, tajnik izvršnega odbora prezidija Centralnega komiteja jugoslovanske KP, se pravi najvišjega jugoslovanskega partijskega organa, pribil, da „nacionalne omejitve samo vodijo v dogmatizacijo socialistične teorije. Zato jugoslovanski komunisti menimo, da more samo mednarodni marksizem pravilno razlagati zgodovinski razvoj in posameznih deželah in teoretično formulirati izkustva revolucionarnih gibanj kot celote“.

Drugi jugoslovanski najvišji partijski funkcionar Aleksander Grlickov pa se je na zborovanju odkrito zavzemal za izvedbo svetovne komunistične revolucije tudi z jugoslovansko pomočjo, ko je med drugim govoril: „Dasi kapitalizem preživlja hudo krizo, pa vendar sedanja kriza kapitalizma ne bo pripeljala do njegovega gospodarskega propada, kakor to menijo nekateri socialistični misleci. Nasprotno, vsi znaki kažejo, da kapitalizem širi meje svojih produkcijskih zmognosti in tako podaljšuje svoj obstoj“.

Nadaljevanje razrednega boja

Grlickov je zato poudaril, da morajo komunisti po vsem svetu izkoristiti tkim. „odjugo“ za organiziranje in izpeljavo razrednega boja, ko je dobesedno nadaljeval: „Mirno sožitje pomeni mednarodni politični okvir, znotraj katerega vodimo razredni boj, kajti prihodnosti človeštva ne moremo prepustiti frontalnemu oboroženemu spopadu med silami kapitalizma in silami socializma“. Sile kapitalizma namreč, po Grlickovem prepričanju, lahko potolčejo sile socializma v razmerah, v kakršnih se trenutno razvija svetovna zgodovina, katera, kakor spet trdi Grlickov, „danes ni prijateljsko razpoložena socializmu. Ta se, kakor vidimo, težavno razvija v socialističnih deželah samih, pogostokrat zahajajoč na napačno pot... in socializem ni bil in še dolgo ne bo zmožen z lahkoto rešiti vseh svojih lastnih kontradikcij“.

Grlickove izjave so bile sicer huda priznanja neznanstvenosti marksizma, česar pa seveda ne on ne zborovalci v svoji obsedenosti od marksistične utopije niso priznali niti niso hoteli priznati. Nasprotno, svojo slepo zagnanost v izpeljavo svetovne komunistične revolucije, na zborovanju v „neuvrščeni“ Jugoslaviji, so izpričali tako jugoslovanski kakor tuji udeleženci z napadi na tkim. „evrokomunizem“, ki ga trenutno najbolj propagirata francoska in italijanska KP. Ta „evrokomunizem“ so na zborovanju označili v sklopu svetov-

Nad. na str. 2

KAKO BO S PUERTO RICO?

BAJE 51. DRŽAVA ZDA

Par dni pred koncem svojega vladanja je ameriški predsednik Gerald Ford objavil namen, da podeli vlada USA karibskemu otoku Puerto Rico status enainpetdesete države Združenih ameriških držav. Objava je presenetila tako Amerikance kot Portorikane in dvignila v svetu mnogo prahu. Ko se je ta nekoliko poлегel in so stvari treznejše preučili, se je pokazalo, da bo verjetno Fordova napoved kmalu postala resnica.

Puerto Rico, otok v Karibskem morju vzhodno od Dominikanske republike, je bil podeljen Združenim državam leta 1898, po špansko-ameriški vojni. S statusa teritorija je počasi napredoval in leta 1952 postal svobodna država, pogodbeno povezana z ZDA (estado asociado), neke vrste autonomni protektorat) po vzoru britanskega Commonwealtha.

V samem Puerto Rico je mnenje zelo deljeno. Nekateri so kar zadovoljni s sedanjim položajem, drugi se bolj navdušajo, da bi postali polnopravni državljani ZDA, ker v tem vidijo mnoge, zlasti gospodarske in socialne ugodno-

sti. Obstaja pa tudi zelo močna skupina, ki hoče popolno neodvisnost Puerta Rica. Po drugi strani pa je sedanji položaj otoka naravnost izvrstna prilika, da jo komunistični karibski Castro lahko izrablja in kritizira ZDA, da so si Puerto Rico naravnost polastile brez kakršnekoli pravice. Kakšna bo njegova reakcija na sedanjo potezo iz Washingtona?

Mnogo bolj kot to pa je važno, kaj o načrtu misli novi predsednik Carter. Ta je izjavil, da ni nasproten priključitvi otoka v skupnost ameriških držav, če to potrdi kongres in prebivalci otoka. Tako je postal neizogiben splošni referendum, o katerem je govoril tudi novi guverner Puerta Rica, Carlos Romero Barceló, ki je nastopil svoj položaj 2. januarja.

Tako kot stvari stojijo, bodo v prvih letih svojega tretjega stoletja ZDA priključile svojo enainpetdeseto državo. Po mnenju opazovalcev bo celoten proces trajal kake štiri do pet let. Zadnja država, ki se je priključila ameriški uniji je bil Hawaj in sicer 21. avgusta 1959, malo prej, v januarju istega leta, je podoben status dosegla tudi Alaska.

Mednarodni teden

PAPEŽ Pavel VI. se je prvič uradno sestal z rimskim komunističnim županom. Carlo Giulio Argan in sveti oče sta govorila o raznih problemih „svetega mesta“.

V LIBANONU, kjer počasi urejajo življenje, ki ga je razburkala državljanska vojna, je vlada vpeljala strogo cenzuro javnih občil. Libanon je bila zadnja arabska država, ki je še imela svobodo tiska.

IZRAELSKI ministrski predsednik Rabin bo ponovno sestavil vlado. To pot seveda začasno, ki bo vodila državo do volitev sredi tega leta. Vendar lahko parlament (Knesset) določi pospešitev volitev; v tem primeru bo Rabinova vlada avtomatično padla.

V OSTROVI, na češkem, je prišlo do eksplozije v rudniku Starič. 45 rudarjev je ostalo pokopanih v globini in kaj malo upanja je, da jih rešijo. V istem rudniku so bile slične nesreče že leta 1974 in 1975.

V COSTA RICA so neznanci naredili atentat na sina kubenskega protikomunističnega vodjo Huberta Matosa, katerega svobodo zahteva čilski predsednik Pinochet. 33 letni Matosov sin je bil le ranjen in izjavil prepričanje, da so bili napadalci komunistični elementi.

IZ ANGOLE stalno bežijo protikomunisti v Zambijo. Doslej računajo, da jih je čez mejo pobegnilo nad šesnajst tisoč. Pobegi se množijo, čim bolj napreduje komunistična ofenziva proti demokraciji gverili, ki se še vedno bori proti rdečemu režimu.

Uvoz revolucij od zunaj

Za Argirijem ni zaostal jugoslovanski udeleženec tega prevratnega zborovanja v „neuvrščeni“ Jugoslaviji, belgrajski partijski profesor Branko Pribevič, ki je med drugim v svojih izjavah na isto temo dejal: „Če je torej delavski razred v razvitih zahodnih državah dejansko izgubil svoj revolucionarni zagon, ker je dosegel visoko življenjsko raven, potem bo treba revolucionarni duh uvoziti tja od zunaj, da bomo ta delavski razred znova zbudili“.

Izjave in sklepi, ki so padali na mednarodnem zborovanju partijskih ideologov v Cavtatu pri Dubrovniku v „neuvrščeni“ Jugoslaviji, sami po sebi dovolj razvidno pričajo o lažnivosti Titovega gesla o „neuvrščenosti“ njegovega komunističnega režima. Upamo, da so zunanja ministrstva svobodnih zahodnih držav dobila izčrpana poročila o tem zborovanju od svojih veleposlanikov v Beogradu in da jih tudi resno jemljejo na znanje. Če ne, potem bo pojem svobode na našem planetu sčasoma postal neznan, ker bo komunizem, če bo zavladal po vsem svetu, brez dvoma tudi besedo samo črtal iz slovarja.

So rane, ki naredijo dušo vzvišeno, tako da ne vzdihuje več in gleda naprej molče, kot visoke temne ciprese.

Friedrich Nietzsche

Iz življenja in dogajanja v Argentini

Razne povišice cen mesa, cigaret in drugih izdelkov so nemilo spremljale prehod iz leta 1976 v 1977. Gotovo argentinski gospodarski položaj ni rožnat, in objube, v katere so nekateri verjeli, da bi leto, ki se začelja, baje „popolnoma drugačno“, se kažejo kot nemožne. Pač se bo celotni položaj nekoliko izboljšal, inflacija bo popustila in gospodarstvo bo lahko doživelo lep razmah. A socialni odmev te gospodarske izboljšave bo počasen in se bo treba zanjo procej boriti.

Pred koncem leta sta govorila narodu tako predsednik države kot gospodarski minister; dva glavna igralca te napete argentinske igre obnovitvenega procesa. General Videla, ki se trenutno nahaja na počitnicah na jugu države, je ponovno pozval k narodni slogi, k spravi in miru, iz katerega naj zraste lepša bodočnost države.

Minister je bil bolj konkreten. Posredoval je razne številke, ki niso da bi jih prešli. N. pr. ko je vlada nastopila preteklega marca, je bil devizni fond praktično prazen in zunanji dolgovi tako visoki, da je državi grozil konkurz. Sedaj se v blagajni nahaja 2.000 milijonov dolarjev in dolgovi so delno plačani, delno refinancirani. Napovedal je tudi pozitivno bilanco bruto proizvodnje za prihodnje leto.

Afrika vedno bolj rdeča
MARKSIZEM—LENINIZEM V ETIOPIJI

Ob koncu lanskega leta je revolucionarni režim v Etiopiji, bivšem abesinskem imperiju, objavil, da bo z novim letom država dokončno stopila na pot, ki jo bo peljala v marksistično-leninistični model. Ta objava, ki je izšla iz najvišjih abesinskih krogov in bila poslana v svet predzadnji dan leta 1976, dokončno razjasni položaj, v katerega je zašla Etiopija po vojaškem udaru, ki je strmoglavil dotedanega cesarja Haile Selassia in zlasti po smrti starega vladarja.

Tedaj je novonastala vlada objavila namen, da vzpostavi postopoma v državi režim „ljudske demokracije“. Kdor ta izraz pozna in ve, kako ga uporabljajo zlasti komunistični režimi na evropskem vzhodu, je zaskrbljeno gledal razvoj Etiopije in se bal za njeno bodočnost. Sedanja objava je le potrdila te razne domneve in stvari nazvala s pravim imenom: ljudska demokracija je le drug izraz za marksistično-leninistični režim.

Je pa težko razbrati iz pičlih in nejasnih objav revolucionarne vlade, kakšen naj bi bil formalni ustroj bodočega abesinskega režima. Vendar bi se dalo

Kar se tiče inflacije vedo razne napovedi povedati, da ne bo presegla letnih 90 odstotkov. Če bo to res, bo uspeh kar lep. Kar zadeva plače, bodo s prvim januarjem povišane za 20%, medtem ko bodo družinske doklade zvišene za 35%. Z marcem bo stopila v veljavo nova povišica, ki bo pa svojstvena. Minister je dejal, da bo vlada dovolila „majhne spremembe“, ki jih bodo podjetja prirojila po svojih možnostih. Že sedaj mnoga podjetja plačajo razne „doklade“ na svojo roko, in seveda po zmocnostih, in delu. To bo država take- rekoč uradno priznala od marca. S tem skušajo doseči, da podjetja, ki več zmorejo, bolje plačujejo, in seveda kakor pač delavci kažejo boljšo voljo in večji napor pri delu.

Da še omenimo gverilo, je ofenziva proti njej v velikem razmahu. Zadnji teden je bilo pobitih v raznih spopadih čez trideset gverilcev. Ob tem je pred kratkim notranji minister gen. Hargundeguy izjavil, da bo leta 1977 konec gverile. Vendar to ne smemo vzeti dobesedno, kajti minister sam je opozoril, da s tem misli na velike gverilske organizacije. Posamezniki bodo gotovo naprej delali škodo. Minister je dejal, da nikoli ne manjka (in v nobeni državi na svetu) norcev, ki so in bodo še predstavljali bombe. Gverile da nas varuje vojska; norcev nas pa Bog obvaruje.

„DELAVSKA ARISTOKRACIJA“

Nad. s 1. strani.

nega komunizma za „evrosektarianizem“.

Tako je med drugimi sarajevski partijski profesor Zoran Vidaković med drugim proglasal, da je „napačno sprejemati prevladujoče mnenje, da se socializem začne in konča v razvitih industrijskih državah Zahodne Evrope“. Zatem je takoj pozval na boj za komunistično revolucijo, „v kateri morajo neuvrščene dežele Azije, Afrike in latinske Amerike igrati veliko večjo vlogo, kakor so jo doslej“.

Delavce je treba osiromašiti

Višek marksistične dialektike in pozivanje na svetovno komunistično revolucijo na zborovanju partijskih ideologov v „neuvrščeni“ Jugoslaviji pa so bila izvajanja francoskega marksističnega ideologa Emanuela Argirija. Ta se je med drugim povzpel do naslednjih „znanstvenih zaključkov“:

„Solidarnost med posameznimi skupinami delavskega razreda je oškodovana iz razloga, da nekateri delavci spadajo v proletarijat, medtem ko so si drugi ustvarili neke vrste „delavske aristokracije“. Poskusi izenačenja življenjske ravni, vzporedno z razlastitvijo kapitalistov, bi v industrijskih državah škodili velikim množicam delavskega razreda. Tu tiči vzrok, ki ga kapitalisti dobro razumejo, da te široke množice delavskega razreda odklanjajo socializem in mu nasprotujejo bodisi z odkritim vključevanjem v obstoječi kapitalistični

red ali pa z vztrajanjem na „različni poti“ v socializem“.

Argiri je v osvetlitev svojih „znanstvenih ugotovitev“ izjavil, da „v ZDA znaša povprečna delavska plača ok. 12.000 dolarjev letno, v Zahodni Nemčiji pa 10.500 dolarjev letno. Nemogoče je plačevati takšne vsote delavcem v socialističnih državah in drugod po svetu in se je zato velik del delavskega razreda spremenil v „delavsko aristokracijo“, katere moč je v množici ok. 150.000.000 takšnih delavcev. Ti delavci so se spremenili iz izkoriščancev v pridobitnike previšne vrednosti (plusvalije) in se tako spremenili v nasprotnike proletariata. Solidarnost med delavskimi množicami pa je možna samo tako dolgo, dokler so delavci izkoriščani. Zato je edini izhod iz tega položaja ponovna proletarizacija te „delavske aristokracije“, kajti ne bomo mogli izpeljati proletarske revolucije brez proletarcev“.

Z drugim besedami: namesto, da bi delavce napravili bogatejše, jih je treba osiromašiti, kajti to je edina pot do „prave enakosti“. Zato je Argiri zaključil svoja, za normalnega poslušalca neverjetna izvajanja z naslednjim pozivom: „Ker večina delavstva v kapitalističnem svetu ne pripada delavskemu razredu, temveč „delavski aristokraciji“, je to delavstvo izgubilo svoj revolucionarni zagon. Zato morata sproletarizacija te „delavske aristokracije“ in ponovni delavski revolucionarni zagon priti samo od zunaj, t. j. iz nerazvitih držav“.

Tine Debeljak:

Med knjigami in revijami

ANTOLOGIJA SLOVENSKEGA PESNIŠTVA V POLJSČINI

Ena najstarejših in najbolj popularnih poljudno znanstvenih založb na Poljskem je Biblioteka Narodowa (Narodna knjižnica), ki so jo po vojni obnovili v vsej razsežnosti. Ta je kot 177. zvezek II. serije prinesla 1. 1974 obširno Antologijo poezij slowenskiej (Antologijo slovenske poezije) na 336 straneh. Zbirka je nekakšna — nam starim poznana Reclamka, zelo razširjena in uporabljena kot pomožno branje v šolah. Uredil jo je Marian Piechal.

Knjigo smo dobili šele sedaj v roke in zdi se mi, da je prav, če jo predstavimo tudi zdomskim Slovincem.

Slovinci smo marsikaj prepsnili iz poljskega pesništva, kakor je razvidno iz bibliografije prevodov v Zgodovini poljske književnosti, ki jo je sestavila Roza Štefan (Ljubljana 1960). Izdali pa smo tudi dve antologije iz novejšje poljske poezije. Tako Ljotze Krakar v Ljubljani (1963) Antologijo poljske lirike XX stoletja, Tine Debeljak pa v Buenos Airesu (1970) zbirko Žalost zmagovalstva kot antologijo poljske emigracije in vojne lirike 1939-1945. Poljaki takih del o slovenski poeziji doslej niso imeli. Pač pa je bila slovenska poezija skromno zastopana v zbirki Liryka jugosłowianska (1960). Poznali pa so izbor iz Prešerna (1965), ki ga je pripravil Marian Piechal. Prav ta, ki je uredil priučujočo Antologijo.

V našem primeru gre za sistematsko

organizirano prevajavsko delo, saj sodeluje pri zbirki nič manj kot 25 prevajalcev ter je prevedenih okrog 50 pesnikov z 260 pesmimi. Gre za predstavitev celotnega slovenskega pesništva od početkov do današnjih dni. Nekako tako, kot ga je predstavila Slovencem ljubljanska uradna antologija „Živi Orfej, velika antologija slovenske poezije“, na 1200 straneh (Cankarjeva družba 1976). Po pravici pravi urednik, da se je zgledoval na njej in prevajal večji del iz nje. Skoraj bi rekel: razen nekaj narodnih pesmi, vse.

Uvod o Slovincih, ki ga je napisal Józef Magnuszewski, obsega 40 strani in ima dva dela: 1. poda celotno zgodovinsko podobo Slovincem v kraju in času, 2. del pa zgodovino slovenskega pesništva, kakor naj ga potem izbor ilustrira z zgledi. V slovenskem zgodovinskem pregledu odločno premalo poudari dobo stare slovenske svobodne kneževine, saj ji posveti samo pol stavka: „kratko je bilo trajanje neodvisne slovenske kneževine, ki je nastala v VII. st. na Koroškem“. V ostalem je uvod delan po ljubljanskim virih, kajti nikjer ne omenja 29. okt. 1918, le 1. dec. zedinjenja, pač pa „klerikalno preganjanje demokratičnih sil, predvsem komunistične partije“. Nato, „da je po iniciativi KPJ takoj drugo jutro po okupaciji začela OF pripravljati vstajo... ki jo je junaško vodil Tito...“ itd. „Od

(28)

leta 1963 je Socialistična republika Slovenija... ki je v gospodarskem pogledu zdaj v Jugoslaviji na prvem mestu... kar ima odsev tudi v literaturi... kajti največji uspehi in pomembne tendence so predstavljene predvsem v poeziji“.

Drugi del je zgodovina slovenskega pesništva, od davnine do danes. Začenja z brižinskimi spomeniki in narodno pesmijo, ter gre po vseh dobah, kot jih omenjajo literarne zgodovine, seveda pri Cankarju ne pozabi podčrtati škofovskega sežiga Erotike; pri povojni dobi ne poudari pomena Dom in sveta, ne omenja ne Sardenka, ne Majcna, ne Remca, ne Lovrenčiča, ne Bevka v uvodu, pač pa imenuje Balantiča med generacijo pred II. svetovno vojno... Doba med „fašistovsko okupacijo“ ne eksistira. Pač pa za najnovejšo dobo omenja, da je predstavljala najprej „angažirano poezijo, potem pa proces odangažiranja... v splošno človečansko problematiko...“ V zadnjem poglavju o poljsko slovenskih literarnih stikih imenuje „spretno prevajavce Jožeta Glonarja, Franceta Vodnika, Tineta Debeljaka, itd.“ Toda pri navajanju bibliografije se na emigrantsko slovensko polonistiko ne ozira.

Nato sledi antologija. Začenja pri Brižinskih spomenikih ter začetek II. spomenika podaja v verzih v staropoljskem prevodu, kar lepo približa častljivo starost. Tudi za protestantske pesmi in odlomek iz loške procesije uporablja starinski prevod. Nato sledi narodna pesem, ter Vodnik; za njim pa takoj Prešeren. 65. strani ima Prešeren z najlepšimi pesmimi, s celotnim

Vencem, prevedenem z akrostihom, pa s Krstom pri Savici in najlepšimi soneti. V resnici lepi prevodi, povečini prevedeni v rimah in istih metrih. Sledijo Levstik, Jenko in Stritar, Gregorčič (lep je prevod V pepelnici noči), Aškerc, Medved, Eller. Nato pa Moderna: Kette, Cankar Murn, Župančič (skupno 23 strani), (Odličan je prevod Zlato v Blatni vasi), Gradnik in Novjewa. Ni pa Sardenka, ne Majcna, ne Lovrenčiča, Bevka... pač pa so Golja, Gruden in Glazer. Poljakom bi morali vsaj predstaviti tako V. Moleta kakor Fr. Vodnika, ki imata toliko zaslug za poljsko slovenske kulturne stike, pa ne slabših pesmi kot nekaj prevedenih. Nato sledi doba ekspresionizma: Jarc, Seliškar, A. Vodnik, B. Vodušek, Vida Taufer, S. Kosovel, Kocbek, Klopčič. Iz medvojne dobe so: Šali, Udovč, Bor, Fatur, Vipotnik, Kajuh...; iz povojne: Šmit, Kosmač, Levec, Minatti, Zlobec, Krakar, Zajc, Menart, Striša, Kovič, Forstrenič, Veno Taufer, Zagorčnik, Jug-Kočvar, Saša Vergi in Tomaž Salamun (njegova žena Poljakinja je tudi med prevajalci). Te zadnje pesnike pozna urednik večinoma iz osebnih stikov, kot pravi.

Tako imajo Poljaki po tej antologiji na splošno dober pregled na celotno slovensko poezijo.

Prevodi so po večini zelo dobri, dasi so si prevajalci dovoljevali mnogo svobode predvsem pri modernih pesnikih. Bodisi v ritmih, bodisi v rimah. Predvsem v teh. Sledilo so — deloma pač oni težnji današnje dobe, naj se prevod drži besede in ritma, ne pa stopic in

rim. Naj za zgled podam samo prevod Kettejeve Na trgu, kako lahko zapelje rima: Slov.: „Noč trudna — molči — nezamudna — beži — čez mestni trg luna sanjava.“ — Poljski prevod: Noč zmeczona — młczy — poprzez rynek — kszienzie krokiem wilczy — biegnie neustanne... kar bi se reklo po naše: noč trudna — molči — čez trg luna z volčjim korakom — nenehno beži...“ In takih mest bi se dobilo, ko bi jih iskal. Na pr. Neiztrohnjeno srce je prevedeno: srce, ki ni umrlo; Ali največ sveta otrokom sliši Slave: Zemlja je naša in mati nam je Slava, ali roža mogota: roža magična, itd., itd.

Naj ob tej priložnosti omenim še to, da sva tako antologijo (seveda v manjšem obsegu) pripravljala 1. 1946 v Rimu v okviru Intermaria s poljskim pesnikom Janom Olechowskim. Še zdaj imam neobjavljenih v poljskem prevodu nekaj pesmi. Pri njem sem opravljal tak posel, kakor v tej Antologiji Hanna Orzechowska: prevela je filološko natančno v prozi slovenski tekst, na kar ga je kopica prevajalcev prevela v poljščino... In kolikor vem, imata nekaj slovenskih pesmi v poljščini prevedenih tudi Branko Pistivšek in njegova gospa. Morda bi kazalo kje priobčiti tudi te — kot dopolnilo tej Antologiji?

In še to: Ob takih antologijah, kot je ta poljska, ali kot je nje izvirni predhodnik Orfej, (ki je vključil sicer res 4 Balantičeve in 2 Hribovškovi), čutimo, kako nujno je, da bi izšla še Antologija slovenske zdomske lirike, ki jo zbira in napoveduje SKA. Le tako morda s kakšno pesmijo prodremo v svet.

Novice iz Slovenije

LJUBLJANA — V veliki dvorani Gospodarskega razstavišča se je 8. decembra pričel simpozij „O patologiji venskega krvnega obtoka v okončinah“. Simpozij je bil namenjen splošnim zdravnikom, da bi dobili boljši pregled v problematiko flebologije. Zdravniki pravijo, da je v vsej Jugoslaviji 5 milijonov oseb z nekompleksiranimi krčnimi žilami, hudih bolnikov pa je okoli 400.000.

LJUBLJANA — Akademiki so se na posebnem zborovanju na filozofski fakulteti pritoževali nad štipendiranjem. Povedali so, da so štipenditorji zelo nerečni in nekateri študentje niso dobili izplačanih štipendij že celih deset mesecev...

CELJE — Družbeni pravobranilec samoupravljanje je začel postopek o višini nagrajevanja šolnikov zaradi pritožb raznih učiteljc, ki prejemajo nižjo plačo kot nekatere druge. So to v glavnem starejše učiteljice s srednjo izobrazbo in velikim številom let poučevanja, a dobe manjšo plačo, kot učiteljice z višjo izobrazbo. Pravobranilec meni, da bi bilo treba slehernega šolnika nagradjevati po opravljenem delu...

PTUJ — Ptujška knjižnica je v hudih stiskah — tako prostorskih kot finančnih. Zaradi pomanjkanja denarja ni mogoče kupiti vseh potrebnih knjig in knjižničarji se boje, da bi izgubili bralce. Pomanjkanje nakupnih virov pa pesti vse slovenske knjižnice, celo obe univerzitetni v Ljubljani in Mariboru.

BOVEC — Kaninski turistični center je v stečaju. V Ljubljani se je 21. decembra sestal upniški odbor. Ugotavljajo pa, da bo ta center moglo rešiti le obratovanje in le tako bodo upniki mogli rešiti svoje naložbe. Zadeva je pa še težja, ker je potres precej prizadel naprave.

NOVO MESTO — Hudo deževje je povzročilo vrsto poplav v Sloveniji. Največ težav so imeli 8. decembra na Dolenjskem, kjer je Krka prestopila bregove in poplavlila svet med Otočcem in Kostanjevico.

LJUBLJANA — Ljubljanski lutkarji imajo težave z dvorano. Da bi pa v mesecu „dedka Mraza“ otroci le ne bili navezani samo na družinske običaje, so „velikodušno“ našli dvorano kina „Sloga“, ki se je za nekaj tednov odpo-

vedal dobičku. Tam so lutkarji ročnih lutk uprizorjali za mladino „Marjetica in zmaj“.

LJUBLJANA — V „sindikatih“ so izdelali teze za sporazumevanje in dogovarjanje o razporejanju čistega dobička in o delitvi sredstev za „osebne dohodke“. „Sindikati“ pravijo, naj bi bilo delo nagrajeno po „rezultatih“, saj je menda to eno socialističnih načel...

LAŠKO — Laška pivovarna je dala v prodajo pred meseci nove vrste pivo — pšenično; v decembru pa osvežujoč hmeljni napitek, ki mu je dala ime Gren. Gren je enake barve kot pivo, ima peno, a le dva odstotka alkohola. Prodajali ga bodo predvsem v obratih družbene prehrane, še šoferji si ga bodo mogli privoščiti.

LJUBLJANA — Pianist Janez Lovše je v Koncertnem ateljeju DSS izredno dobro odigral Osterčeve Aforizme, izbor šestih preludijev Janeza Matičiča, poleg tega pa je predstavil občinstvu šest drobnih skladb (op. 19) Arnolda Schoenberga in obširno sonato Henryja Dutilleuxa.

LJUBLJANA — V prostorih Društva slovenskih pisateljev so pripravili nastop dveh mladih pesnikov, ki so kakim dvajsetim starejšim pisateljem brali svoja dela. Na tem prvem nastopu, kateremu naj bi sledili drugi vsak torej, sta brala pesmi Nevin Birsa in Janez Stréhevec. Večer je vodil Tone Pavšček, udeležil pa se ga je tudi sam predsednik DSP Ivan Potrč.

LJUBLJANA — Po podatkih Statističnega urada SRS Slovenije so se v enajstih mesecih leta 1976 podražili življenjski stroški za 13,4 odstotkov, cene pa za 9,7 odstotka.

LJUBLJANA — Avtomobilsko cesto od Ljubljane do Vrhnike so „uradno“ že začeli graditi. Vendar pa na trasi doslej še ni enega človeka, ne stroja ne kamiona. Cesto od Dolgega mostu do Vrhnike bodo gradili tri leta. Je namreč gradnja ceste čez Ljubljansko barje ena najtežjih gradenj v Evropi. Tra-so bodo utrdili s posebnimi navpičnimi plastičnimi drenážnimi trakovi, ki jih bodo s posebnimi stroji naložili na švedskem, potiskali v zemljo, nato pa bodo kar na „zemljo“ nasuli elektrofiltrski prah in drobljenec.

Ob 35. letnici ustanovitve Svobodne Slovenije

Prav te dni smo dobili 9. številko tržaške revije Mladika iz leta 1976 v kateri poroča prof. Martin Jevnikar v poglavju „Slovenski časopisi po svetu“ o Svobodni Sloveniji, ki je novembra lanskega leta obhajala 35. letnico, odkar je začela izhajati v domovini. Zaradi zanimivosti ponatiskujemo v celoti članek prof. Jevnikarja iz Mladike.

V Buenos Airesu v Argentini izhaja že 35. leto tednik SVOBODNA SLOVENIJA — Eslovenia Libre, politično, kulturno in informacijsko glasilo zdomskih Slovencev.

Izhajati je začela 22. novembra 1941 v Ljubljani kot ilegalno glasilo Slovenske legije ter se je borila proti fašističnim in nacističnim okupatorjem in komunistom, prinašala pa je informacije in poročila iz zavezniškega tabora. Izdajal in urejal jo je Miloš Stare, ki se je skrnil pod ime Miha Medved, pomagali so mu 3 prijatelji. Izhajala je razmnožena na ciklostip približno vsake tri tedne v tisoč izvodih. Ker je bilo njeno prenašanje iz Ljubljane nevarno, so ustanovili podružnice na Dolenjskem in Notranjskem, te so dobivale iz Ljubljane matrice in same razmnoževale in širile list. V času največjega razmaha, to je konec leta 1942, je dosegla skupna naklada šest tisoč izvodov. Nekaj mesecev pred koncem vojne 1945 je list prenehal izhajati.

Dne 4. decembra 1947 je prišel Miloš Stare v Argentino in takoj obnovil Svobodno Slovenijo. Že 1. januarja 1948 je izšla prva tiskana številka na štirih straneh in manjšem formatu (28x40 cm). Bravcem se je predstavila z uvodnikom *Zvestoba svobodi, resnici in pravici*, kjer je Stare med drugim zapisal: „Danes v Sloveniji ni laških fašistov in nemških nacistov. Je pa v Sloveniji kljub temu še vedno najstrašnejše nasilje, ki ga izvajajo komunisti. Laž in krivica pa sta vsakdanja hrana, s katero krmi režim še vedno zasluženjene Slovence. Laž in kleveta pa je blago, ki ga režim na debelo izvažja in razširja tudi med Slovence Južne Amerike. Naše de-

lo zato ni končano. Dolžni smo, da nadaljujemo delo, započeto že leta 1941 v domovini, pa smo ga morali leta 1945 prekiniti v izgnanstvu. Svobodna Slovenija je pred Vami. Prva številka v argentinski izdaji. Vse poštene Slovence v Južni Ameriki pozivamo, da se pridružijo naši borbi proti vsakemu nasilju in da vsi sprejmejo naše geslo: Borba za svobodo slovenskega naroda, borba za zmago pravice“.

Tega našela se drži list do danes. Sprva je pomagal Staretu Ruda Jurčec, pozna je dr. Tine Debeljak, Pavel Fajdiga, Pavle Rant, Jožko Krošelj in Janko Hafner, danes sestavljajo uredniški odbor: Miloš Stare, kot izdajatelj in odgovorni urednik, Pavel Fajdiga, dr. Debeljak, Slavimir Batagelj in Tone Mizerit.

Leta 1949 je začela Svobodna Slovenija izhajati kot tednik, leto pozneje je povečala svoj format na obliko velikih listov (35,5x52 cm). Leta 1949 je imela mesečno prilogo *Delo in svet*, naslednje leto prilogo o sodobnih slovenskih vprašanjih. Ob posebnih prilikah je izšla številka na več straneh. Počasi se je list razširil na vse države, kjer živijo slovenski zdomci, jih povezuje, ohranja v njih narodno zavest in verske tradicije. Svoje dopisnike in sodelavce ima po vseh državah, zato je verno ogledalo življenja, težav in uspehov slovenskih ljudi po svetu.

Prvi dve strani sta navadno posvečeni političnim in idejnim vprašanjem, druga stran pod črto poročilom o publikacijah v zdomstvu in zamejstvu ali feljtonu o slovenskih zadevah. Na 3. strani so najprej *Novice iz Slovenije* in tu so strnjeno podani važnejši dogodki,

Osebnosti

Krst: V župni cerkvi v Munro je bil krščen Martin Gabrijel Amon, sin Petra in ge. Jelke roj. Kalan. Za botra sta bila Janez Amon in ga. Zinka Kalan. Krstil je g. Matija Borštnar. Srečnim staršem čestitam!

Poroči: Poročila sta se v cerkvi Santa Rita v Boulogne, 18. decembra 1976, gđc. Gabrijela Dovč in Jorge Dili. Za priči sta bila nevestin oče Gabrijel Dovč in ženinova mati ga. Dili. Poročil je g. župnik Albin Avguštin. Med poročno mašo pa sta se 31. decembra poročila v cerkvi Marije pomagaj gđc. Felicita Elsa Zakrajšek in Marino Jorge Gwizdala. Za priči sta bila nevestin oče Janko Zakrajšek in ženinova mati ga. Franciška Gwizdala. Poročil jih je delegat msgr. Anton Orehar. Mladoporočencem čestitam!

Novi diplomanti: Na strojnem oddelku tehnološke univerze v Buenos Airesu je končal študije in postal inženir Janko Zakrajšek.

Na medicinski fakulteti buenosaireske državne univerze je diplomiral 23. decembra 1976 za zdravnika Peter Hafner.

Na fakulteti „Ciencias Exactas“ je 16. decembra 1976 diplomirala iz kemije ga. Karmen Klavžar por. Vitale in prešla naslov licenciada.

Žgajnar Branko iz San Justa pa je diplomiral iz medicine in postal zdravnik.

Gđc. Zofija Pograjc iz Castelarja je na Univerzi v Moronu končala študije in postala licenciata kemije.

Gđc. Marija Silvija Kenda iz Tablade je diplomirala na Institutu Nuestra Señora de las Nieves v Liniersu za profesorico zemljepisa.

Gđc. Francka Prešeren iz Ramos Mejia je diplomirala za profesorico matematike.

Gđc. Ema Urbančič iz San Justa je na bolničarski šoli „Cecilia Grierson“ v Capitalu diplomirala za višjo medicinsko sestro.

Na profesoratu CONSUDEC (Višji svet katoliške vzgoje) je diplomiral in prejel naslov profesorja Marko Mizerit.

Vsem novim diplomantom iskreno čestitamo!

ZVEZA SLOVENSKEH MATER IN ŽENA

Slovenski božič v Argentini

Družinsko srečanje, ki ga vsako leto organizira Zveza slovenskih mater in žena spada prav gotovo med naše pomembne tradicionalne prireditve. Saj je zato najprimernejši dan božič, da se zberemo krščanske družine ob jaslicah in počaste rojstvo božjega Deteta. To pot smo se zbrali v lepem in gostoljubnem domu v San Justo. Zjutraj pri sv. maši, ki jo je daroval dr. Alojzij Stare smo se priporočili božjemu Detetu, molili pa smo za žive in mrtve ma-

tudi seznam umrlih. Sledi poglavje *Slovinci v Argentini*, kjer so osebne vesti o krstih, porokah in smrti, poročila iz vseh slovenskih naselbin o verskih, prosvetnih in šolskih prireditvah, spominski članki s sliko pomembnejših umrlih in podobno. Na zadnji strani so Obvestila, iz katerih vidimo, da imajo vsak dan po več prireditev, sestankov, sej itd. Po športnem svetu prinaša novice o važnejših športnih dogodkih, sledijo oglasi slovenskih podjetij, pod črto je podlistek. V podlistku so izšli romani: Hugo Wast: *Ivana Tabor* in 666. Franz Werfel: *Pesem o Bernardki*, Luis de Wohl: *Zemlja je ostala za nami*, zdaj izhajajo že drugo leto spomini Ludvika Puša iz ZDA *Na dolgo pot*.

Vsa leta so sodelovali odlični slovenski pisatelji, znanstveniki in javni delavci: pesnik Anton Novačan, pesnik in literarni zgodovinar Tine Debeljak, pisatelj Karel Mauser, pisatelj in politik Ruda Jurčec, vseučiliški profesor Ivan Ahčin, prelat dr. Alojzij Odar, polkovnik Vladimir Vauhnik, urednik France Kremžar, ravnatelj Marko Bajuk, škof dr. Gregorij Rožman, politika dr. Bogumil Vošnjak in dr. Alojzij Kuhar, mons. France Gabrovšek idr.

Svobodna Slovenija je razgiban list in podaja izčrpno podobo slovenskega življenja v zdomstvu, zato bodoči zgodovinar o slovenskem izseljenstvu ne bo mogel mimo nje. Zanima se tudi za življenje Slovencev v Italiji in podpira njihovo borbo za narodne pravice.

Svobodna Slovenija je takoj ustanovila tudi Založbo Svobodne Slovenije. V njej je najprej izdala *Koledar Svobodne Slovenije* za leto 1949. Koledar se je kmalu razširil v *Zbornik* in doslej jih je izšlo 24, zadnji ima 480 strani velikega formata in 89 ilustracij. Poleg *Zbornika* je izšlo še sedem drugih knjig. Tako je Svobodna Slovenija poleg Slovenske kulturne akcije največja slovenska založba v zdomstvu.

tere iz okraja San Justa, kjer deluje odesk ZSMZ.

Popoldansko praznovanje je začelo ob poldnevih zvečer, ko je bilo zbrano lepo število družin. Dvorana je bila slavu primerno lepo okrašena in mogočno se je dvigal napis: „Slava Bogu na višavah“. Bilo je res lepo srečanje s prijatelji in znanci. Prav poseben pomen ima ob teh slavnih zbranje celih družin, da bi otroci po zgledu staršev ne pozabili na naše slovenske običaje: jaslice, kropljenje in blagoslov domov, božična drevesca, itd.

Predsednica ga. Marija Groznik je zbrane prisrčno pozdravila in povabila, da prisluhnejo praznovanju velikega v skrivnostni čas odetega lepega božičnega dogodka na Betlehemijski poljani na ono davno sveto noč. Po njenih pozdravnih besedah so gospe zastopnice krajevskih odeskov kot simbol prižgale svečke.

V imenu centralne Zveze je podala lepe božične misli ga. Ruža Šuc. Duhovne misli je povedal dr. Alojzij Stare. Poudaril je, Rojstvo božjega Deteta ni samo zgodovinski dogodek, ampak mora biti obhajanje božiča tudi zakramentalno. Kristus naj živi v naših dušah v vsakdanjem življenju. Potem bo vladal mir v nas samih, mir z Bogom. To je bilo voščilo vsem rojakom, ki so dobre volje. Sledila je deklamacija „Svetonočni zvon“, ki jo je podala M. Zupanc. Iz otroških grl pa so zadonele melodije znanih božičnih pesmi pod vodstvom gđc. Anice Mehle. Božično misel je brala ga. Ljuba Lipušček in jo je spremljal na citre g. Dacar. Po dolgem času in verjetno prvič kar smo od doma, smo slišali tako lepo spremljavo na citrah.

Za zaključek slavlja je pod taktirko Andreja Selana zapel Mladinski zbor staro, po vsem svetu prepevajočo pesem „Sveta noč, blažena noč“. Pri zadnji kitici so se pridružili pevcem vsi navzo-

Laž ima kratke noge

Ljubljansko Delo je 23. oktobra 1976 objavilo članek intervju s Francem Setincem o katerem smo nedavno poročali v našem listu. Nedvomno bodo šle Setinceve izjave v zgodovino kot edinstvena zbirka politično-zgodovinskih laži. To dokazuje tudi pismo, ki ga je pisal uredništvu tržaške revije Mladika njen bralec R. L. in ga je revija objavila v 9. številki lanskega leta.

Pismo glasi:
Spoštovano uredništvo!
V dneh, ko je vsa slovenska javnost s srcem na Koroškem, gre človek z mislijo tudi malo v preteklost. In tako se obvezno sreča z vprašanjem: Kako to, da dežela jezer leta 1945 ni bila prisojena Jugoslaviji? Potem ko smo mislili, da o tem že nekaj vemo, smo 23. oktobra nenadoma zvedeli za pravo resnico: KOROŠKO SO NAM ZAPRAVILI EOMOBRAŃCI! To nam je omenjenega dne v ljubljanskem DELU razkril Franc Setinc, sekretar izvršnega komiteja predsedstva centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije. V svojem intervjuju pravi dobesedno, da so se zaradi domobranskega umika čez Karavanke „zmanjšale možnosti za vrnitev Koroške v okvir slovenskih meja“.

Tako. Da bo vedel neki vsiljivi Vladimir Dedijer, ki je leta 1969 v Ljubljani izdal knjigo „Izgubljeni boj J. V. Stalina“ in v njej zapisal:

„Toda Stalin ni hotel javno priznati odgovornosti, da je prodal usodo koroš-

ki v dvorani, kar je še bolj dvignilo lepo božično razpoloženje.

Pri pogrnenih mizah, založenimi z dobrotami, ki so jih pripravile dobre gospe iz San Justa, se je nadaljevalo v prijetnem razgovoru božično razpoloženje.

Tako nas je to srečanje znova povezovalo med seboj v veliko krščansko družino z željo, da bi med nami vedno žarela svetloba in toplota ljubezni. To je glavni namen vseh teh vsakoletnih družinskih božičnih srečanj.

r. s.

RAMOS MEJIA

Miklavževanje v Slomškovem domu

Na povabilo Slomškove šole se je tudi letos potrudil sv. Miklavž med nas, da razveseli naše male, pa tudi starše. Ker je Slomškov dom edini med domovi brez dvorane, se je tudi tokrat družabni salon izkazal veliko premajhen, da bi sprejel vse številne obiskovalce. Dom je ta dan 5. decembra sploh bil zaseden od jutra do večera. Rekordni obisk pri ponovitvi nove maše č. g. Pintarja, opoldne pa nad 200 oseb na kosilu. Lepo odersko okrasitev je pripravil naš nemurni scenograf č. g. Franc Vresnik. Izredno prikupen je bil uvodni del „Miklavž prihaja“. Prepletalo ga je rajanje in petje angelcev (motil ga je hrup oseb, ki niso imele prostora v salonu). Po prisrčnem uvodu je izpolnil pričakovanje stotin žarčih oči in src, veličasten prihod sv. Miklavža s spremstvom. Še zastopnikov temnih sil ni manjkalo. Otroci niso vedeli ali so hujši rdeči ali črni rogatci... Priznati pa je treba, da so se tokrat obnašali zgledno. Po jedratem nagovoru nebeskega dobrotnika je sledilo obdarovanje. Gospodarska križa do nebes ni segla, zato je bil Miklavž bogato obložen. Nepozabni so bili edinstveni pogledi na otročiče, ki so prihajali na oder.

Zopet smo preživeli lep večer ob veselju naših malih in po prizadevanju Nad na 4. strani

kih Slovencev za dolarje oziroma, kakor je pozneje zapisal Miša Pijade, „da je zabarantal pravico koroških Slovencev do samoodločbe za 50 milijonov dolarjev povrh tistih 100 milijonov, kolikor so njegovi trije zahodni partnerji bili dotlej voljni priznati svojemu vzhodnemu partnerju“ (str. 237).

Dedijer navaja še Stalinovo pismo avstrijskemu kanclerju Rennerju, kjer je rečeno:

„Ne dvomite o tem, da je Vaša skrb za neodvisnost, nedotakljivost in napredek Avstrije tudi moja skrb. Pripravljen sem po svoji moči in možnostih uiniti sleherno pomoč, ki bi bila potrebna Avstriji“ (str. 239).

A Dedijeru se je očito bledlo. Kakšen Stalin neki. Domobranci so bili vsega krivi, bogme! Bomo pa ja verjeli Francu šetincu, sekretarju izvršnega komiteja predsedstva centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije!

R. L.

PROSIMO, POPRAVITE v št. 50 našega lista v članku *Nekaj o prado-movini Slovanov*: preseljevanje kulturnih narodov — kultur in narodov; Pomurje — Pomorje; poznan — poznanski; pod Germani so bili — niže spodaj (v zemljepisnem pomenu) so bili Kelti.

ROJAKOM V VELIKEM BUENOS AIRESU IN ARGENTINI SPLOH!

Komunistična vlada v naši domovini vzdržuje svoje poslanike po vsem svetu, da širijo brezbožni komunizem.

Slovenski narod pa tudi pošilja svoje zastopnike v dežele Afrike in Azije, ki pa širijo Kristusovo blagovest in njegovo Cerkev; to so slovenski misijonarji.

Komunistična vlada bogato zalaga svoje poslanike z vsemi sredstvi.

Slovenski narod tudi poskuša biti v vsetransko veselo oporo Kristusovim misijonarjem.

Tudi mi, izseljenki Slovenci se trudimo za to, in sicer tembolj, čim manj zmorejo pomagati misijonarjem doma.

Rojaki v Argentini se enkrat na leto zberemo, da igranje z združenimi močmi pridobimo čim več gmotnih sredstev v pomoč našim osemdesetim misijonarjem; to je ob vsakoletni misijonski tomboli.

Vsi rojaki naj bi okrog te prireditve doprinesli vsak svoj delež k tej akciji: vsi za vse slovenske misijonarje!

Slovenska podjetja smo prosili s posebnim dopisom, da se nam pridružijo; prosimo jih, da se res odzovejo!

Vsi rojaki, ki ne morete na tombolo, naj bi v teh dneh kaj darovali za slovenske misijonarje!

Ostali pa se združimo dne 9. januarja v Baragovem misijonišču, kjer bo ob 16. maša za slovenske misijonarje, ob 17. pa misijonska veletombola zanje.

Darove iz prijaznosti sprejema tudi Slovenska Dušnopastirska pisarna.

SLOVENSKA MISIJONSKA ZVEZA

SLOVENCI V
ARGENTINI

Nad. s 3. str.

vseh pridnih, vztrajnih sodelavcev Slom-
škovega doma.

SAN MARTIN

Božičnica v domu

Na dan Gospodovega rojstva so se slovenski rojaki iz San Martina udeležili polnoštevilo slovesne svete maše. Daroval jo je sanmartinski dušni pastir

gospod France Bergant, pel pa je sanmartinski pevski zbor pod vodstvom g. Slavkova Rupnika. Po maši je bila nabirka za nove cerkvene knjige, katere so bile nabavljene pred kratkim. Nato so rojaki odšli v naš dom k božičnemu zajtrku in kratki božičnici. Program je bil sledeči: Najprej je g. Peter Klobovs prebral uvodni svetopisemski odlomek, ki razglasa Odršenikovo rojstvo. Nato je gđ. Marjanka Lenarčič podala kratko misel o pomenu božičnega praznika ter opisala domači slovenski božič. Deklice, pod vodstvom gospe Petkovškove, so zapele dve božične pesmice in mali Tomaž Filipič je lepo deklamiral: „Lučka gori“. Sledil je prizorček, ki je prikazoval žive jaslice. Po konča-

nem programu so ostali mnogi rojaki v dvorani v prijateljskem razgovoru.

Zvezna občna zbornica SDO in SFZ

Kot zadnji dejavnosti Slovenske deklishe organizacije in Slovenske fantovske zveze sta vsako leto redna občna zbornica. V nedeljo 19. decembra so se zbrali dekleta in fantje v prostorih Slovenske hiše in naredili svoj letni obračun. Najprej se poslušali poročila o delovanju zveznih odborov, kaj se je naredilo, kaj opustilo, v čem bi bila možna izboljšava. Za njimi so se oglašile predstavnice in zastopniki krožkov in odsekov ter podali svoje letno poročilo in predstavili svoje delegate v novi zvezni odbor.

Ti delegati so pri volitvah zasedli naslednja mesta v ožjem zveznem odboru: SDO — predsednica, Mari Groznik; tajnica, Mici Korošec; blagajničarka, Helena Loboda; kulturna referentka, Veronika Fajfar; športna referentka, Lidija Čop; gospodarica, Kati Adamič. SFZ — predsednik, Miha Potočnik; tajnik, Jože Korošec; blagajnik, Oskar Pregelj; kulturni referent, Marko Mele; športni referent, Henrik Kunc; gospodar, Ciril Loboda.

Širša zvezna odbora sestavljajo, poleg ožjega, še predsednice in predsedniki krajevnih krožkov in odsekov.

GB

SLOVENSKA VAS

Umrla sta: Na božič je umrl naš rojak Franc Trošt, po dolgi bolezni.

Po krajši bolezni je v 76. letu starosti umrla ga. Marija Kumar, po domače Škodova, dne 29. decembra.

Vsem preostalim sorodnikom naše iskreno sožalje.

ORVESTILA

NEDELJA, 9. januarja:

Misijonska veletombola v Baragovem misijonišču v Slovenski vasi.

NEDELJA, 30. januarja:

Družabna prireditel „Duhovnega življenja“ na Slovenski Pristavi.

POČITNIŠKA KOLONIJA ZS

Počitniška kolonija ZS odide v ponedeljek, 10. januarja in pride na postajo Retiro FCNBM v torek, 11. januarja ob 9.30, vagon 33. Vodstvo kolonije prosi starše naj se mu javijo pred odhodom otrok domov.

JAVNI NOTAR

FRANCISCO RAUL
CASCANTE

Escribano Público

Cengallo 1642 Buenos Aires

Pta. baja, ofic. z

T. E. 35-8827

IZZA ZELEZNE ZAVESE

„Če je Sovjetska Zveza delavski paradiž, kako to, da ne gredo tja delavci iz vsega sveta?“

„Ker ta paradiž ne predvideva izgo-
na iz raja.“

SLOGA OPOZARJA

Psmrtninska podpora ob smrti člana Sloge znaša \$ 60.000.— (pesos m/n 6.000.000.—), če je imel član vsaj 6 mesecev pred smrtjo vloženih v Slogi:

- \$ 5.000.— do 30. leta starosti,
- \$ 10.000.— od 31. do 50. leta starosti,
- \$ 15.000.— od 51. leta starosti naprej.

Naložba je vedno na razpolago, prinaša lepe obresti, v primeru smrti pa je skupaj s posmrtninsko podporo takoj izplačljiva pokojnikovim svojcem. Podrobnejše informacije v naši pisarni:

Bartolomé Mitre 97, Ramos Mejía — v uradnih urah:
ponedeljek, sredo in petek od 15. do 19. ure ali po telefonu 658-6574

RUTA 205 FTE. ESTACION
TEL. 295-1197

AVDA. 25 de MAYO 136

ALMAFUERTE 3230
a 1 cuadra Municipalidad

AVDA. PAVON/H. YRIGOYEN 8854/62
TEL. 243-2291/3058 (Entre Boedo y Sáenz)

Opozarjamo, da imamo v Lomas de Zamora, v našem novem velikem lokalu, vedno na razpolago najfinejše pohištvo.

EZEIZA

C. SPEGAZZINI

SAN JUSTO

LOMAS DE
ZAMORA

ESLOVENIA LIBRE

Editor responsable: Miloš Stare

Redacción y Administración:

Ramón L. Falcón 4158

1407 Buenos Aires

Argentina

T. F. 69-9503

Uredniški odbor:

Miloš Stare, Pavel Fajdiga,
dr. Tine Debeljak, Slavimir Batagelj
in Tone Mizerit

Comer- Argentin- Central (B)	FRANQUEO PAGADO
	Concesión N° 5775
	TARIFA REDUCIDA
	Concesión N° 3822
	Registro Nacional de la Propiedad
	Intelectual N° 1.311.428

Naročnina Svobodne Slovenije za l. 1977 za Argentino: \$ 3.500.— (350.000), pri pošiljanju po pošti \$ 3.600.— (360.000); ZDA in Kanada pri pošiljanju z avionsko pošto 24 USA dol.; obmejne države Argentine 18 USA dol.; Avstralija 30 USA dol.; Evropa 27 USA dol.; ZDA, Kanada in Evropa za pošiljanje z navadno pošto 18 USA dol.

Talleres Gráficos Vilko S.R.L., Estados Unidos 425, 1101 Buenos Aires, T. E. 33-7213.

Prof. dr. JUAN
JESUS BLASNIK

Specialist za ortopedijo
in traumatologijo

Marcelo T. de Alvear 1241, pta. baja
Capital Federal
Tel. 41-4113

Ordinira v torek, četrtek in soboto
od 17. do 20. Zahtevati določitev
ure na privatni telefon 628-4188.

Poravnajte naročnino
Svobodne Slovenije!

**Aquí están
las cajas amarillas
Kodak con el regalo perfecto.**

**UN REGALO
PERFECTO:
NUEVA CAMARA
KODAK INSTAMATIC 22
A SOLO \$ 1.500.~**

Tenemos más regalos perfectos para usted, tan convenientes como éste. Venga y llévase su caja amarilla. Hará un regalo que retiene para siempre el color de la vida.

FOTO OVEN
Necochea 5280 Tablada
Espinosa 4122 San Alberto
T. E. 652-6427-9455

**PRODUCTOS
Kodak
EN VENTA AQUÍ**

FOTO OVEN nudi vsem rojakom v času počitnic po izredno nizkih cenah Kodak barvaste filme, kot n. pr.

C-126/20	\$ 628.-
C-110/20	\$ 672.-
C-135/36	\$ 1007.-
E-40 S-8	\$ 999.-
G-160 S-8	\$ 1125.-

Ludvik Puš

(89)

NA DOLGO POT

Pred seboj je imela na mizi krožnike in jedilni pribor. Seveda je poznala evropski način uporabe noža in vilic pri odrezavanju mesa na krožniku, ko ostanke vilice v levo in se z njo nosi v usta. A pri njih da je to drugače: olikan gost ne nosi v usta z levico, dočim v desnici drži nož, ki je z njim odrezal košček mesa, pa takoj nož položi na krožnik, predene vilice iz leve v desno ter s to roko nese kos v usta. Ta reč se je meni zdela ne samo nepriljavna, ampak smešna. Kaj hočeš! Tako je v Ameriki. Navajeni smo bili naginiti krožnik z juho proti sebi, da so se pobrale še zadnje žlice tekočine. V Ameriki se krožnik nagne od sebe; sem si mislil, da morda zato, da pri nerodnem gibu mastna tekočina ne more pljuskniti na obleko. Predavateljica ni utemeljila. Potem je razlagala, da se v Ameriki moški na čisto brijejo, kar je menda hotel biti namig vsem tistim, ki smo nosili brke, da jih bo treba obriti, če bomo hoteli postati enaki Amerikancem. Mene ni prepričala.

Za poročene ženske velja pravilo, da v javnosti njihovo lastno krstno ime izgine, in se zato je nazivajo in podpisujejo z moževim krstnim imenom, spred pa postavijo Mrs. (Missis). To reč ne: Marija Urban, ampak Mrs. Janez Urban. Sprva se sicer nekoliko čudno sliši, potem se pa človek privadi, kakor se mora privaditi še vse hujšim stvarim.

Povedala je tudi, da v novi deželi

ni kosila opoldne po evropskem običaju. Tam je glavni obed zvečer namesto večerje. Zajtrk je bolj bogat kot je v Evropi, opoldansko kosilo pa zelo skromno, imenuje se "lunch" in ga delovni ljudje večinoma prinesejo seboj na delovno mesto.

Prijetni so bili ti tečaji in jaz bi ne imel nič zoper to, če bi bili bolj obsežni in bi porabili več našega časa. Zakaj vseh 14 dni postanka v Grohnu ni bilo nič drugega kot — čakanje. Ne spominjam se, da bi bila tam kaka knjižnica. Tudi če bi bila, bi služila le majhnemu delu teh prehodnikov vseh mnogih narodnosti in jezikov ter vseh stopenj izobrazbe. Uspešno bi se je mogli posluževati le oni, ki so dovolj obvladali ali angleščino, francoščino ali nemščino, ali pa vse tri. Takih je bilo malo. Za mlade ljudi so prirejali tu in tam kak zabavni večer s plesom. Verjetno je bil v taborišču tudi kino, vem pa ne, ker se nisem zanimal.

Potem ko so bila vsako jutro pregledana oznanila in razglasi na deskah, sva se z ženo skoro redno napotila ven iz taborišča. Človek je imel čisto določen občutek, da je zunaj ozračje drugačno; čeravno to kasarniško mesto nikakor ni imelo niti sledu takega koncentracijskega taborišča. Bili smo v njem svobodni ljudje, ravnali so z nami prijazno in obzirno, zlasti ameriško osebje, pa vendar se ni bilo mogoče ubraniti težkega občutka manjvrednosti, odvisnosti in lastne nemoči.

Ne daleč od taborišča je mestce Grohn. Tam je bilo nekaj malih gostilnic, kamor sva z ženo hodila včasih na kosilo, ki se je po enolični hrani v taborišču kar prileglo. Tako sva se znebila še zadnje evropske valute.

Nič ni bilo znamenitega v tem tipično severno-nemškem naselju, življenje in gibanje v njem je bilo normalno, ljudje niso bili razseljeni, ritem dneva se je odvijal po ustaljenem tempu, neprijetno in lagodno. Kako sem zavidal domačine, ko so se zadovoljno kretali okrog svojih hiš, posejanih na obeh straneh ulice, ki je peljala od kasarniškega mesta v Grohn! Jesenske cvetice, med njimi na prvem mestu polno razcvetele krizanteme (bilo je nekaj dni pred Vse-mi svetimi) so se bohotile po vrtičih.

„Glej, kako jim je lepo,“ sem se obrnil k Minki ob moji strani. „Ali niso to pripadniki naroda, ki je s svojo megalomanijo in pohlepom po tuji zemlji pognal vso Evropo v strašno nesrečo in nas po svetu? Sedaj, komaj par let po končani vojni, mirno in očitno zadovoljno živijo, kakor da bi se ne bilo nič zgodilo. Zmagovalci so jih naravnost zasuli z vsem potrebnim. Mi pa, člani malega naroda, ki ni nikomur lasu skrivil, tavamo v revščini in pomanjkanju po svetu, ne da bi vsaj malo vedeli, kako se bo naša pot končala. Ali ni pri vsem tem nekaj narobe?“

„To je zakon svetovnega sožitja ljudstev in narodov“, sem nadeljeval. „Veliki in mogočni narodi lahko napravi-
jo, kar hočejo, lahko pol sveta pahnejo v katastrofo, pa se jim vse spregleda in odpusti; so pač potrebni za vzdrževanje političnega in gospodarskega ravnotežja na svetu. Ko zaradi svojega

zgrešnega sistema in zavožene agresivne politike pridejo na rob propada, jih je treba v splošnem svetovnem interesu rešiti z vsemi sredstvi. Majhni narodi pa med tem dovoljo interesov velikih lahko mirno padejo v največjo nesrečo, se pogreznejo v krvave revolucije, kdo se briga zanje?“

„Večkrat se sliši in bere, da se ni mogoče sklicevati na skupno, kolektivno odgovornost celega naroda za zla delavoditeljev. Ta reč o kolektivni soodgovornosti pa se zdi sporna. Nacizem je v tej deželi prišel na oblast popolnoma legalno. Ljudstvo je poznalo nauke o več-vrednosti takozvane nordijske rase in vedelo o načrtih hitlerjanstva na tej osnovi podjarmiti in uničiti manjvredne slovanske narode pod egido „Drang nach Osten“ in „Habensraum“. Saj so nacistični propagandisti več kot deset let nemoteno širili svojo „religijo“ do poslednjega naselja. Kljub takemu vedenju je narod na svobodnih, demokratičnih volitvah z veliko večino poveril oblast Hitlerju in njegovim oprodrom. Kdo torej nosi soodgovornost za njihovo zlo dejanja, če ne tisti, ki so Hitlerja s svojim glasom na volitvah ustoličili?“

Živo mi je ob tem razmišljanju stopilo pred oči, kje me je doletel začetek druge svetovne vojske, ki je tako usodno prizadela tek mojega življenja.

V soboto, 31. avgusta 1939 sem se s svojim avtomobilom odpeljal v Škale pri Velenju, kjer je drugi dan tamkajšnja kmečka mladina, organizirana v Mladinski kmečki zvez, imela prirediti velik mladinski tabor. Ta manifestacija kmečke mladine naj bi bila ena med mnogimi širom slovenske zemlje. Toda ko smo v nedeljo zjutraj vstali,

je šla od ust do ust pretresljiva novica: vojska je. Hitler je vdrl na Poljsko. Tej vesti se je takoj pridružila druga, mnogo bolj neposredna in vznemirljiva: v Jugoslaviji je razglašena delna mobilizacija, mlajši letniki se morajo v 48 urah javiti pri svojih vojnihih enicah. Mobilizacija je zadela veliko večino fantov — članov tamkajšnje mladinske organizacije, zborovanje je propadlo.

Ko sem se po neljubem neuspehu svoje poti vračal proti domu, se me obhajale zelo temne misli. Vozil sem se skozi vasi in naselja in povsod opazil gruče ljudi, katerim je bilo po kretnjah videti, da govorijo o vojski in mobilizaciji. Kazalo je, da so razburjeni: začnala se je nesreča, ki ji rešnega izhoda ni bilo videti. Za mnogokaterega slovenskega človeka se je tisto septembarsko nedeljo začela tragedija. Tudi zame se je začela.

V Grohn sva z Minko hodila bolj na sprehod kot pa na kako nakupovanje. Malo se je tačas dobilo po trgovinah brez kart, teh pa nisva imela. Ogledovala sva tipični značaj severno-rajhovskega provincialnega mesta, kupovala pa samo nujne potrebščine za na pot čez morje. Med take sva štela zlasti preventivna lekarniška sredstva za boj proti ostri terjatvi pomorskega boga Poseidona, kadar s svojimi vilami burka morsko gladino in po nji premetava težke barke kot orehove lupine. Preskrbela sva se z najboljšimi učinkovitimi, tačas dosegljivimi zdravili in sva tako imela zavest, da namu bodo ščitila vsaj pred najhujšim. Tudi steklenička brinovca je bila med temi „zdravili“.

(Bo še)